

У ВИПУСКУ:

МОБІЛЬНА ШКОЛА
НАБЛИЖАЄ СВІТ ДО
ЧИТАЧІВ З ОСОБЛИВИМИ
ПОТРЕБАМИ 1

МОЛОДІ БІБЛІОТЕКАРІ Й
ОЧІЛЬНИКИ ВЛАДИ:
«НАСТУПНИЙ КРОК –
ПІДГОТОВКА ПРОЕКТІВ» 1

ПІКЛУВАЛЬНА РАДА—
ЗАПОРУКА УСПІХУ
ДРУЖКІВСЬКОЇ
БІБЛІОТЕКИ 2

УБА ВЛАШТУЄ НОВІ
ЗАХОДИ З НАГОДИ
СВЯТКУВАННЯ ДНЯ
БІБЛІОТЕК 2

ІНВЕСТИЦІЇ ПРОГРАМИ
«БІБЛІОМІСТ» 2

МОБІЛЬНА ШКОЛА НАБЛИЖАЄ СВІТ ДО ЧИТАЧІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Бібліотекарі, які обслуговують усі соціальні групи, одними з перших усвідомили важливість розв'язання проблеми доступності інформаційно-комунікаційних технологій для людей з особливими потребами. Адже навіть створивши сотні чудових спеціалізованих центрів, не можна повною мірою її вирішити. «На жаль, доступу до можливостей нових інформаційних технологій ніяк не сприяє транспортна і архітектурна недоступність житлових будинків, публічних установ, шляхів

Закінчення на с. 4

Тренери мобільної школи при Луганській ОУНБ проводять заняття просто неба

МОЛОДІ БІБЛІОТЕКАРІ Й ОЧІЛЬНИКИ ВЛАДИ: «НАСТУПНИЙ КРОК – ПІДГОТОВКА ПРОЕКТІВ»

У жовтні у рамках меморандумів про співпрацю програми «Бібліоміст» з АР Крим та Львівською областю в Криму відбулися два непересічні заходи – «Школа молодих бібліотечних лідерів» і семінар «Сільська бібліотека і влада: партнерство для місцевого розвитку». Учасники першого – переможці конкурсного відбору з-поміж молодих спеціалістів з Львівщини та Криму – зібралися, щоб навчитися виважено і грамотно проявляти ініціативу й застосовувати нестандартні підходи до бібліотечної справи. Учасники другого – найактивніші сільські

голови півострова разом зі «своїми» бібліотекарями – щоб обговорити, як бібліотека на селі може згуртувати громаду й стати «двигунцем» розвитку. Дискусії дали однаковий результат – учасники роз'їхалися по домівках з відчуттям власної відповідальності за розвиток справ та натхненням для реалізації власних проєктів.

П'ятиденна програма «Школи» була насиченою різноманітними заходами. На тренінгу з лідерства практикували вміння чути співрозмовника, позбуватися позиції «від мене нічого не залежить» і приймати рішення. Розглядаючи адвокацію та стратегічне планування, учасники визначали свою «мішень» – представника влади, від якого залежить прийняття конкретного рішення, союзників, партнерів та противників, а також склали плани адвокаційних кампаній. Не оминули увагою підготовку проєктів, вивчення потреб громади, оцінку діяльності бібліотек та інші важливі теми.

Учасники дійшли до висновку, що інновації часто є ризикованими, але без цього зміни ніколи не відбудуться. Як підкреслила представник Жовківської ЦБС Марія Милькус, «Якщо ми хочемо, щоб бібліотека була дійсно центром осередку духовності, ми – бібліотекарі – повинні бути лідерами у себе

Закінчення на с. 3

У жовтневих заходах в Криму взяли участь бібліотечні фахівці з Автономної республіки та Львівської області

IREX
WWW.IREX.ORG

ПІКЛУВАЛЬНА РАДА—ЗАПОРУКА УСПІХУ ДРУЖКІВСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ

У пошуках додаткових ресурсів і підтримки своїх ідей та ініціатив у багатьох бібліотекарів склалися тісні стосунки з посадовцями та меценатами. «Чому б не об'єднати людей, не байдужих до бібліотек, щоб усім разом обговорити стан бібліотек в місті, проблеми та шляхи їх вирішення?» - міркувала у далекому 2004 році директор Дружківської централізованої бібліотечної системи Тетяна Романченко. Ідея про створення Піклувальної ради бібліотеки спала їй на думку під час спілкування з колегами-депутатами міської ради. Вона зверталася до поважних представників громади, як-от чиновників, журналістів та підприємців, пропонуючи зробити свій внесок у загальну справу: будматеріалами, книжками, інформаційною підтримкою чи порадою. Так розпочала свою роботу Піклувальна рада бібліотеки.

«Ми розуміли, що створення Піклувальної ради – не панацея від усіх бід, а реальна допомога бібліотекам

Члени Піклувальної ради теж користуються комп'ютерами у бібліотеці

вижити сьогодні та розвиватися завтра», – ділиться думками завідувач відділом методичної роботи, інновацій і комп'ютеризації Центральної міської бібліотеки ім. Лесі Українки Світлана Сафронова. Колегіальний орган дав поштовх новому підходу в організації роботи бібліотеки. Щорічно бібліотека звітує перед Радою, намічає план дій та регулярно проводить зустрічі для обговорення роботи. Саме члени Ради запропонували створити клуб для

охочих мандрувати, організувати заходи з підвищення рівня Інтернет-обізнаності та створити посилання на органи влади та ЗМІ на сайті бібліотеки.

Завдяки своїм партнерам бібліотека на крок наблизилася до своїх користувачів та їхніх потреб. Наприклад, Дружківське міське управління юстиції співпрацює з бібліотекарями з 2005 року. Головний спеціаліст управління, член Піклувальної ради Ганна Немирська згадує: «Початок співпраці – ініціатива директора бібліотеки, яка сама підійшла до нашого керівництва.

Вона була дуже наполегливою і привітною. А згодом це партнерство переросло в дружбу». Щочетверга п. Немирська надає юридичні консультації у бібліотеці. Здебільшого відвідувачів цікавлять питання порушень у житлово-комунальній сфері, соціального забезпечення, прав людей з обмеженими можливостями та нотаріальних послуг. Тепер користувачі можуть також заповнити форму «питання до юриста» на сайті

Закінчення на с. 3

УБА ВЛАШТОВУЄ НОВІ ЗАХОДИ З НАГОДИ СВЯТКУВАННЯ ДНЯ БІБЛІОТЕК

Цьогоріч Всеукраїнський день бібліотек відзначався під девізом Української бібліотечної асоціації «Бібліотек@ – інформація – знання – успіх». Президія та актив УБА заохочували бібліотекарів, користувачів, партнерів і друзів бібліотек спільно провести цікаві акції, аби привернути увагу широкої громадськості до нових інформаційно-бібліотечних послуг, доступних для всіх охочих.

Наближення бібліотечного свята анонсували три тисячі плакатів у бібліотеках, закладах освіти, культури, державних установах, торговельних центрах, підприємствах зв'язку по всій країні. Найбільше пощастило мешканцям Києва та Тернополя, де розмістили великі інформаційні щити бібліотечної тематики. Заклик «Читай! Формат не має значення» помітили і пасажери Київського метрополітену, і слухачі радіо «Люкс-ФМ».

З ініціативи УБА у соціальній мережі Facebook пройшла акція для залучення до святкування ширшої аудиторії: 30 вересня бібліотекарі і користувачі використовували в статусі девіз УБА-2011, а замість головної фотографії – зображення плакату до Дня бібліотек

Зважаючи на успішний досвід, 30 вересня цього року у м. Києві біля Українського дому Виконавчий офіс УБА вдруге організував флеш-моб. Підтримати бібліотеки, які вже зараз перетворюються в сучасні інформаційно-дозвільні центри, та сказати «Так!» читанню прийшли студенти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Молодь із запалом продемонструвала свої хореографічні вміння та з охотою поділилася своїми читацькими інтересами з журналістами телеканалу «Україна».

Щиро дякуємо всім активістам УБА за ініціативність та очікуємо ідей щодо відзначення Всеукраїнського дня бібліотек-2012 як загальнодержавного свята з широким залученням читачів!

(За матеріалами УБА)■

ІНВЕСТИЦІЇ ПРОГРАМИ «БІБЛІОМІСТ»

Загальна сума інвестицій у обладнання, надане бібліотекам програмою «Бібліоміст» у рамках конкурсу «Організація нових бібліотечних послуг з використанням вільного доступу до Інтернету», станом на листопад 2011 року складає близько 15 мільйонів гривень. Діаграма ілюструє розподіл фінансування за областями.

Інвестиції програми «Бібліоміст» у бібліотеки України, тис. грн

ПІКЛУВАЛЬНА РАДА—ЗАПОРУКА УСПІХУ ДРУЖКІВСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ

Початок на с. 2

бібліотеки і отримати відповідь, не виходячи з дому.

Окрім буденної роботи, Піклувальна рада відома й масштабною підтримкою. Через рік після заснування один з її членів, депутат Дружківської міської ради Ашот Мелікбегян, надав кошти на ремонт приміщення у мікрорайоні Яківлівка, де відкрилася бібліотека родинного читання. Це лише один з прикладів діяльності, завдяки якій п. Мелікбегян виборов нагороду у номінації «Лідер підтримки бібліотек» у нещодавньому конкурсі програми «Бібліоміст» «Влада – друг бібліотеки». Сам меценат пояснює свої мотиви так: «Я зрозумів просту істину: чим більше віддаєш людям, тим більше до тебе повертається».

Бібліотекарі запевняють, що усі члени Піклувальної ради – учасники згуртованої команди, завжди готові виступити на захист бібліотеки. Ще одне вагоме досягнення датоване 2006 роком, коли їхня активна позиція та виступи на сесіях міської ради і в ЗМІ допомогли отримати позитивне рішення місцевої влади. Завдяки цьому бібліотека продовжує роботу у своєму приміщенні попри плани про її

Мер Дружківки Валерій Гнатенко та члени Ради на виставці рідкісних видань під час святкування 90-річчя створення у місті першої бібліотеки (2007)

виселення або навіть закриття. Більше того, у відремонтованому за підтримки місцевої влади закладі на кошти гранту «LEAP-IV» встановили 5 комп'ютерів, підключених до Інтернету. «У нас з бібліотекою спільна команда, – переконує голова Піклувальної ради, секретар Дружківської міської ради Леонід Захватов. – Щодо усіх питань і проблем, які виникають, ми знаходимо рішення та підтримку депутатів міської ради. Причому з ініціативою часто виступає мер».

Завдяки присутності журналістів серед членів Ради бібліотеці вдалося суттєво розширити висвітлення своєї діяльності у ЗМІ. Про нові ініціативи,

послуги та події можна дізнатися з промо-акцій на місцевому телебаченні та щомісячної сторінки у газеті «Дружківський робітник». Редактор видання Олена Кисловська наголосила, що ідея доєднатися до роботи ради стала природним продовженням співпраці газети з бібліотекою, і відзначила важливість подальших ініціатив: «Необхідно забезпечити роботу ради на теперішньому рівні, аби продовжувати підтримувати бібліотеку, адже це регулярна рутинна повсякденна робота – і дуже успішна. Саме це відчуття партнерства дає змогу втілювати в життя найсміливіші задуми!»

За словами п. Сафронової, члени Піклувальної ради – дуже активні люди, які завжди рухаються вперед. П. Захватов погоджується: «Нам дуже приємно, що бібліотекарі сумлінно працюють, висувують ініціативи, виграють гранти». Вочевидь, у бібліотекарів є всі підстави вважати, що партнери не зупиняться на досягнутому. Це добрий знак, адже допомога ззовні при вирішенні складних завдань та сприяння підтримці бібліотеки, помножені на творчий підхід та ініціативність бібліотекарів, є запорукою сталого розвитку. ■

МОЛОДІ БІБЛІОТЕКАРІ Й ОЧІЛЬНИКИ ВЛАДИ: «НАСТУПНИЙ КРОК – ПІДГОТОВКА ПРОЕКТІВ»

Початок на с. 1

на робочих місцях». А завідувач відділом наукового аналізу та розвитку бібліотечної справи Національної парламентської бібліотеки України Інна Цуріна поділилася своїм баченням передумов успіху: «Бібліотека має реально оцінювати свої сильні сторони, не закривати очі на слабкі, орієнтуватися на читача, знати його думку про бібліотеку, впроваджувати нові послуги і аналізувати їх ефективність».

Семинар для сільських голів був дводенним. Спершу історіями перетворення бібліотек з «хатинок на курячих лапках» на динамічні центри життя села ділилися запрошені гості – зокрема, Надія Богза, директор Миколаївської обласної універсальної наукової бібліотеки. Цей заклад накопичив багатющий досвід співпраці з сільськими головами і з 2008 р. проводить обласні Форуми соціального партнерства, де, зокрема, обговорюють

розвиток бібліотек у сільській місцевості. У найуспішніших сільських громадах Миколаївщини – і спортзали в бібліотеках, і бібліоресторани, і кіноклуби, а ще й кошти від донорів на впровадження корисних ініціатив. Проекти розроблені членами громад – звісно, у бібліотеках. Любомир Клепач, голова с. Доброгостів (Львівська обл.) у минулому скликанні, й Володимир Вагилевич, голова Ясенської сільради (Рожнятівський, район, Івано-Франківська обл.) розповіли, як вони усією громадою ремонтували й приводили до ладу місцеві книгозбірні. «Фарбували, білили, прокладали електромережу. Якщо не ми, то хто ж?» – каже п. Любомир. Тепер у доброгостівській бібліотеці – центр спілкування з заробітчанами, кімната розвитку для малечі, «офіс» громадської організації села. А в ясенській – супутниковий Інтернет і курси комп'ютерної грамотності. Директор центральної районної бібліотеки

Рожнятівського району Марія Рибчак розповіла про [районну програму комп'ютеризації бібліотек](#), прийняту завдяки старанням усіх – від бібліотекарів і до голів сільських та районної рад. 65% фінансування програми – з районного бюджету, 31% – кошти сільських рад, решта – спонсорська і благодійна допомога.

Другий день пройшов у форматі тренінгу з розвитку сільських громад та розробки проектів. Учасники визначали «родзинку села» і напрями діяльності, розбирали основні елементи проектної заявки. На виході отримали плани активізації громади задля залучення необхідних ресурсів і налагодження продуктивних партнерств. І сільські голови, і бібліотекарі підсумували, що перейти на територію, де ти сам господарюєш, страшно, але варто. Усі запевнили, що будуть залучати громаду до бібліотеки, писати проектні заявки і подаватися на конкурси. ■

Офіс програми «Бібліоміст»
Вул. Саксаганського 36д,
2-й під'їзд, 5-й поверх
Київ 01033, Україна
Телефон: +380 44 586 2780
Факс: +380 44 586 2781
Ел. пошта: bibliomist@irex.ua

Штаб-квартира IREX
2121 K Street NW #700
Washington DC 20037

Телефон: 202 6288188
Факс: 202 628 8189
Ел. пошта: gl@irex.org

IREX
WWW.IREX.ORG

IREX – міжнародна неприбуткова організація, яка пропонує лідерство та інноваційні програми, спрямовані на вдосконалення якості освіти, зміцнення незалежних ЗМІ та сприяння розвитку плюралістичного громадянського суспільства. З часу заснування у 1968 р. IREX працює у більш ніж 50 країнах світу.

МОБІЛЬНА ШКОЛА НАБЛИЖАЄ СВІТ ДО ЧИТАЧІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Початок на с. 1

пересування. Сучасний розвиток Інтернет-сервісів здатний нехай не замінити спілкування з навколишнім світом, але забезпечити дорогоцінну інформацією, необхідними товарами, послугами», – зазначає Ніна Лікоть, завідувач сектором інформаційно-ресурсного центру «Джерело» Луганської ОУНБ ім. О. М. Горького.

Ці міркування підштовхнули луганських бібліотекарів об'єднати зусилля з кількома місцевими організаціями інвалідів, щоб спільно реалізувати проєкт для навчання людей з особливими потребами базових навичок користування комп'ютером. 28 січня 2011 р. відбулося офіційне відкриття «Мобільної школи комп'ютерної та Інтернет-грамотності».

Діяльність ініціативи розрахована на весь 2011 рік, протягом якого курси пройшли 39 людей (14 - з вадами зору і 25 - з обмеженнями руху). Мобільна школа стала зоною партнерства та толерантності, оскільки навчання проходить у зручному для кожного місці (у т. ч. вдома).

Мобільна школа користується такою популярністю, що навіть не змогла прийняти усі заявки бажаючих, а деякі учні приїжджають до Луганська з інших населених пунктів. Природно, опанування комп'ютера дозволило переважній більшості учнів хоча б частково побороти ізольованість від зовнішнього світу. За відгуками, набуті навички Інтернет-спілкування посприяли відновленню втрачених зв'язків і зміцненню існуючих. П'ятдесятивосьмирічний Володимир Зуєв, інвалід 1 групи (поліомієліт) розповів неймовірну історію: «Завдяки Інтернету я знайшов своїх дітей за кордоном. Вони живуть там уже 20 років, а я нічого не знав про їхню долю! Тепер маю можливість спілкуватися з родичами та друзями».

Кілька учнів зізналися, що придбали комп'ютер набагато раніше, проте опанувати його самотужки не вдалося. Враженням ділиться Наталія Чижик – одна з тих, хто навчалася вдома: «Перше й найголовніше, чого я навчилася – не боятися комп'ютера. Загалом, це дуже хороша ідея – адже я вже 11 років не виходжу з квартири і ніколи не змогла б поїхати навчатися самостійно». Дев'ятнадцятирічна Мар'яна Оксак вступила до інституту на дистанційний курс попри першу групу інвалідності (ДЦП). Предмета «Інформатика» у школі не було, тому нагода отримати уміння для навчання через Інтернет виявилася дуже доречною: «Коли тобі доступно пояснюють і показують, як і

Учні, які не можуть прийти до бібліотеки, навчаються у себе вдома

що робити, то й результат зовсім інший». Студентка юридичного факультету Східноукраїнського національного університету Олена Рудь погоджується і додає, що можливості комп'ютера допомагають «не випасти з життя і почуватися нарівні з усіма».

У свою чергу учні з вадами зору відзначили, що Школа стала важливим кроком у професійному розвитку. П'ятдесятидворічна Олена Цуканова – учитель історії, яка вже переосмислила деякі речі: «Тепер у моєму житті комп'ютер – досить вагомий фактор потрібності мене як сучасного педагога, а не жалюгідного інваліда по зору». Інший учень, Ігор Санін, також відзначив появу нових горизонтів і розповів про свої наміри: «Я планую в майбутньому відкрити власний Інтернет-магазин, і мої друзі з Німеччини обіцяли допомогти».

Кошти на проєкт надало Міністерство закордонних справ Данії у рамках проєкту «Розвиток громадянського суспільства», який впроваджує Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН). Результати ініціативи є далекосяжними. Луганське обласне відділення УБА видало серію методичних матеріалів для роботи з користувачами з обмеженими можливостями і розповсюдило їх по бібліотеках та громадських організаціях. У подальших планах – фільм «Досвід Мобільної школи для уразливих груп населення», створення подібної школи колегами з Алчевська та можливе продовження гранту. Безвідносно до останнього питання, вже у листопаді цього року у Луганській ОУНБ відкривається Інтернет-центр для людей з вадами зору за проєктом «Інтернет для читачів публічної бібліотеки» (LEAP) Посольства США в Україні. Отже, луганцям з особливими потребами можна розраховувати на подальші позитивні зрушення, які можуть докорінно змінити життя. ■